

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1961

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1961

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1961

Redaktion: Bent Lorentzen (ill.) og
Jørgen Rygård (ansvh.)

Indhold

	Side
Erik Munch: Translokationstale	5
Knud Basse: »Solen gik ned«	11
Birthe Arnbak: Døren	15
Erik Munch: Emeritus	20
Søren Carlsen: Hvad voldgraven gemte	22
Erik Munch: Søren Vester-Petersen	26
Marius Dynesen: I. S. Magnusson	30
Årsfesten	32
Personalia	34
Skolens dagbog	35
Nye medlemmer	36
Gaver og legater	37
Redaktionelt	37
Regnskab	39
Tillæg: Fundats for Ryomgård Realskole ...	41

Fotografiet af hr. og fru Munch på side 10
er taget af K. Basse.

Nu gjalder luren for sidste gang...

TRANSLOKATIONSTALEN 1961

Det var på korstogenes tid. De europæiske fyrster kappedes om at drage til det hellige land for at indtage det, så at den hellige grav kunne komme i kristenhedens besiddelse; den måtte ikke være i hedningernes vold, og spørgsmålet skulle løses til bunds. Derfor fulgte med hærene håndværkere og arkitekter, af hvilke mange var kunstnere i deres fag; de skulle bygge fæstningsværker og kirker, som hærene vandt frem.

Disse bygningsværker var stort anlagte, og for kirkernes vedkommende kunne det vare mange år med at bygge dem, og så blev bygningsfolkene på stedet og fortsatte byggeriet, medens hærene rasede videre frem.

Disse bygningskunstnere — håndværkerne og arkitekterne — dannede på en sådan byggeplads deres eget samfund, som kaldtes en loge, og i disse loger levede de deres eget liv efter regler og forskrifter, som de selv havde vedtaget, stadig optaget af på kunstfærdig og solid måde at bygge kirker til Guds ære, og da de havde samme virke og det samme mål med deres virke, kaldte de sig indbyrdes for brødre.

I et sådant samfund var der en gammel kunstner, som havde et eneste håb, og det var engang at kunne knæle ved den hellige grav.

Han så hærene drage forbi år efter år, men selv måtte han blive tilbage i sin loge. Han var en kunstfærdig mand, og

han havde i lang tid sparet sammen, så han nu havde et så stort beløb, at han kunne bestride udgifterne ved rejsen.

Han havde 30 sølvpenge.

Den morgen, han drog afsted, var man forsamlet med ham i logebygningen for at tage afsked, og man ville gerne, om han fra den hellige grav kunne tage noget med hjem, som kunne virke som et relikvi for den kirke, man var ved at bygge. Logens forstander sagde derfor til ham:

Bring os en sten fra Golgata,
fra stedet, hvor korsene stod,
eller en blomst fra Getsemane,
vædet med mesterens blod.

Eller en brand fra Kaifas gård,
en fakkel fra Bethlehem,
en rosegren fra Kapernaum,
hvor mesteren havde sit hjem.

Broderen sagde, at han skulle ikke glemme det, og så gik han.

Han havde langt at gå. Han skulle nå et bestemt herberge inden aften, og da solen var ved at gå ned, befandt han sig på den slette, på hvilken herberget lå, og han var glad ved snart at kunne hvile sig, for han var træt; han var jo en gammel mand, og havde gået langt.

Da så han, at der ved vejkannten sad en mand. Det så ud til at være en fattig mand, for da broderen hilste »Guds fred«, og den anden svarede, så broderen, at han var pjaltet klædt. Den fremmede stod sådan, at broderen ikke kunne se hans ansigt, men han hørte, hvad han sagde: »Du ønsker mig guds fred«, sagde han, »ja, det er let nok at ønske, men hvor finder jeg guds fred, når mit barn er sygt og min kone døende? Mener du noget med dit ønske, må du hjælpe mig«.

»Det gør jeg gerne«, sagde broderen. »Hvormed kan jeg hjælpe dig?«

»Giv mig tredive søvvpenge; så hjælper du mig«, sagde den fremmede.

»Tredive sølvpenge«, sagde broderen, »det er jo alt, hvad

jeg har. Det er dem, der skal hjælpe mig til den hellige grav; dem kan du da ikke forlange af mig«.

»Giv mig dem«, sagde den fremmede, »i min hånd frelser de et liv«.

Og broderen tænkte på den fremmedes nød og fattigdom, og så gav han den fremmede de tredive sølvpenge.

Da vendte den fremmede sig imod ham, og i aftenrøden så broderen ind i den fremmedes ansigt, og han så, at det var ham, hvis grav han ville besøge. »*Guds fred*«, sagde den fremmede, og så gik han lige ind i solskinnet og blev et med lyset, og da broderen så op, var han forsvundet, og den sidste rest af solen sank i vest.

Broderen tænkte, at nu måtte han hellere gå hjem, for nu havde han jo ingen penge at betale i herberget med, og så begav han sig på vej, men mens han gik, faldt der over ham en fred, han aldrig før havde kendt. Hans træthed var som blæst bort. Han gik hele natten, og da solen stod op, var han ved sin loge, og han så, at brødrene var ved at gå til deres arbejde, og uden at sige noget fulgte han dem. De opdagede ham snart, men ingen sagde noget til ham, for der var noget over ham, som gjorde, at de lod ham i fred.

Nu kom logemesteren, og da han så broderen stå på sin vante plads og arbejde, gik han hen til ham: »Men min broder«, sagde han, »hvordan kan det gå til, at du står her? Jeg mente, du var på vej til den hellige grav. Hvad er der sket?« »Noget vidunderligt«, sagde broderen, og så fortalte han. »Der er sket mig to ting. Jeg har fået en gave og en lærdom. Gaven er den vidunderlige fred, der fylder mit sind, og lærdommen er, at det hellige sted findes overalt, hvor en velsignet gerning udføres« ...

Det var historien, og den er symbolsk og viser os mennesket, der drager mod sit livs mål, som måske er nærmere, end man tror, men for at nå sit mål skal man altid drage af sted. Ingen når sit mål ved at blive hjemme, og som broderen drog ud fra sin loge, således drager I ud fra jeres skole mod jeres livs mål — det mål, som er så forskelligt, men som for os alle er det, der skal give livet mening.

Men det er ikke alene jer, der i dag vandrer bort fra skolen. Fru Munch og jeg selv følger jer. Vi følger jer til skolens port, men så skilles også vore veje, for I går ind til livets sommer, og vi går ind til livets efterår, for livets sommer har vi gennemvandret.

Nu kunne I så med god grund spørge os om, hvad der var den største hjælp for os på denne livsvandring, og jeg ville da svare, at den største hjælp på vor livsvandring var stemmen i vort indre — *samvittigheden*. Den sagde os, hvad der var ret og rigtigt, og vi lærte på vort livs vej, at det var dumt at sidde den overhørig, *så jeg vil råde jer til at lytte til den og lyde den, som broderen i historien gjorde det, da han gav de 30 sølvpenge. Ingen byrde er tungere, end en dårlig samvittighed. Tro mig. Jeg taler af erfaring.* En ting vil vi sige jer i den forbindelse, og det er: *Hold ud. At give op er at tabe et slag; man må hellere lade være med at begynde på en sag end at opgive den. Husk, at broderen, der vandrede, hvilede ikke.* Husk, at et menneske er ene. Vurder kammeratskab og bliv klar over dets virkelige værdi. Husk, at ingen har krav på noget menneske. Er du i forlegenhed, og din kammerat vil hjælpe dig, er det pænt af ham, men du har ingen krav på hans hjælp, *for det er din dyre pligt at klare dig selv.*

Vi vil — fru Munch og jeg — råde dig til at være varsom med begrebet penge. Det kan være, du er velhavende, men tro ikke, at problemet dermed er løst. Mange har erfaret, at der skal en bred ryg til at bære kronede dage, og du må altid huske, at penge ikke er målet, men midlet. Broderen, der vandrede, mistede sine penge, men det blev ham til velsignelse.

Men du er måske ikke synderlig velhavende, men har det i så henseende som folk i almindelighed, og så kan du komme ud for at skulle låne penge. Sker det, så lån i banker og pengeinstitutter, som er til for det samme, men lån så vidt muligt aldrig hos venner og kammerater. Der kommer let et ufrigt forhold ind mellem folk, der har pengemellemværende. Det er ikke helt usandt, at man kan skabe sig en uven ved at gøre en mand en stor tjeneste. Det kan være nødvendigt at låne penge — ingen ved det bedre end jeg — og så må man

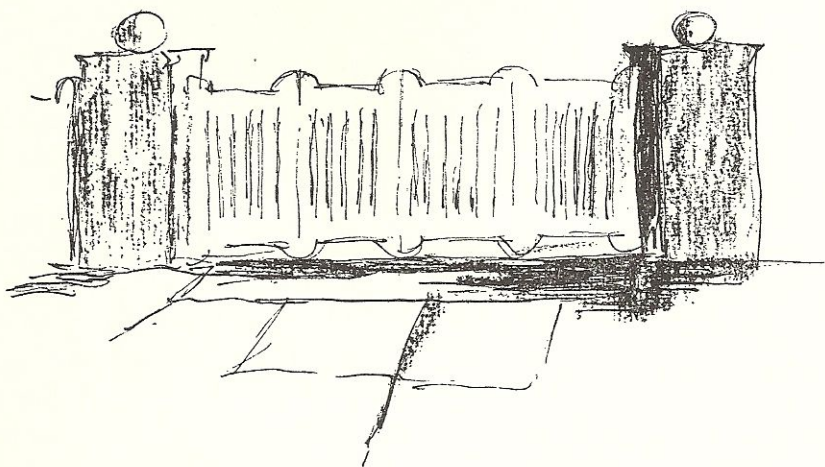
låne, men gør det så i den erkendelse, at gæld springer på, men kryber af.

Men mennesket lever ikke af brød alene. Der er en ting, som intet menneske kommer uden om, og det er religionen. Det kan være, du kommer fra et dybt religiøst hjem, hvor du har erfaret, hvilken betydning religionen har haft for dine kære, eller det kan være, du kommer fra et hjem, hvor religionen har spillet en mindre fremtrædende rolle — husk i begge tilfælde, at det er dig selv, det gælder. Jeg vil sige dig, at religionen giver dig det grundlag, du skal have for at udvikle dig til et fint og frit menneske. Jeg skal ikke her gå i enkeltheder, men husk broderen, der vandrede; han mødte mesteren, så ind i hans ansigt og fik fred, en fred, han aldrig før havde følt.

Men nu er vi nok kommet til skolens port, og fru Munch og jeg må dreje af. Vi vil da ønske for jer, at I, når I engang skal slutte jeres livsgerning, må slutte den med samme glæde og taknemlighed for det, den har bragt os, som fru Munch og jeg i dag slutter vor livsgerning.

I skal have tak, fordi I har været nogle flinke elever, men den største tak retter jeg i dag til skolens forældrereds, som i næsten halvtredsindstyve år har vist os den tillid at sende os deres børn.

Erik Munch.

»Solen gik ned,
nu er dagen forbi...«

Ja, dagen er forbi, hr. og fru Munchs arbejdsdag.

For ca. 30 år siden gjorde jeg for første gang min entré her på skolen som en lille forsagt spire i 5. klasse. Mange indtryk væltede sig i den første tid forvirrende ind på en. De fleste er glemte. Enkelte står mere eller mindre klart tilbage.

Vi havde hr. Munch til dansk, historie og naturhistorie, og vi havde en klar fornemmelse af noget stort og stærkt — i bogstavelig forstand; og det blev der heller ikke lagt skjul på. Gennem årene blev der enkelte gang ført beviser for denne styrke.

Undervisningen gik med fasthed og flugt. Der optrådte jævnligt en skikkelse, der hed Peter Jensen. Hans borgerlige stilling og øvrige data fortoner sig temmelig stærkt i det uvisse. Men »Da Peter Jensen og jeg var i Amerika — — —« var indledningen til en vist noget uortodoks gennemgang af et naturhistorisk problem — eller historisk.

Det dramatiserende kom igen mange steder i undervisningen: når Amundsen gik mod Sydpolen, når Thomas Beckett blev myrdet foran alteret, når skovmåren gik på egerjagt, men vel stærkest og smukkeste, når Hakon Jarl skulle levendegøres for os.

Og nu fru Munch: Ja, her er jeg delvis inkompetent til at udtale mig, idet jeg først kom ind i skolens 5. klasse, og det turde være en kendt sag, at fru Munchs kæreste virkefelt var de mindste klasser, — her var hun uovertruffen. At gøre sådan en samling små individualister til en arbejdende klasse gik som en leg for fru Munch, og at der var gensidig kærlighed, ja, derom vil alle, der har oplevet det, vidne.

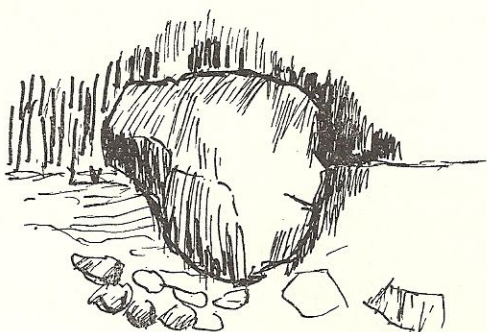
Vi havde fru Munch til skrivning og geografi, og selvfølgelig var der også i denne klasse en del, der skrev »noget gyserligt griseri«; ophavsmanden synker længere og længere ned i sig selv, mens uvejret raser. Men det er der råd for, — en 2-3 omskrifter! »Nå, ser vi det, lille ven, du kan jo godt« — og så er der atter solskin. Mon ikke mange nikker genkendende til følgende lille scene: der er prøve i engelsk stil; de »prøvede« er ved at synke hen i dødsghed, da rappe fodtrin høres gennem salen. De standser op ud for en af »de udvalgte«; et lynhurtige blik ned over de to beskrevne sider, og så falder dommen: »Nå, det tror du!« og den engelske stil ligger atter på bordet — men i 4 dele!

*

Når skolens dimitterende lærere i de skriftlige fag gang på gang har indkasseret rosende bemærkninger om elevernes orden, så tilkommer æren i mindst lige så høj grad fru Munch. I 1947 kom jeg tilbage til skolen — som lærer. Indtrykket af hr. og fru Munch er på sin vis det samme som i 30'erne. Styrken og formatet hos hr. Munch er der stadig — men med en anden betydning lagt i ordene. Den sprudlende energi og hjerteligheden hos fru Munch genfinder man også. Årene, der er gået siden — som lærer ved hr. og fru Munchs skole og som formand for elevforeningen — har givet mig mange indtryk af et par personligheder, der hæver sig over gennemsnittet. Og hvor har de suppleret hinanden godt!

*

Hr. Munchs målbevidste arbejde på at gøre de unge skikkede til at møde livets vilkår kommer til orde i følgende citat: »Det er bedre, I får kløene her, end at livet skal give jer dem, — livet er ubarmhjertigt.« Fru Munch siger det samme på sin måde, når hun skældende og smældende driver en flok »lappedykkere« foran sig hen ad gangen. Sagen er den, at fru Munch har en fritime og her har samlet sig en kreds af »særlig udvalgte«. Og hvilken dyb forståelse af menneskelig ufuldkommenhed ligger der ikke i hr. Munchs lakoniske bemærk-

ning, efter at en lærer ivrigt har beklaget sig over, at den og den elev ikke kan det eller det, efter at man har gentaget det de traditionelle 117 gange: »Jamen, det har han jo aldrig hørt!«

Ved gennemlæsningen af gamle årsskrifter standser jeg op ved en artikel fra 1946, hvor hr. Munch skriver om elevforeningen og skolen. Den er god at få forstand af. Hr. Munch skriver her om skolens ånd og skolens pædagogiske livssyn: Elevforeningens opgave er at bevare disse værdier. »Skolens ånd giver sig til kende i mange ting — ikke mindst i Ryom-sangene, der er blevet til under arbejdet for og i skolen. Skolens ånd er gerningens glæde og gerningens ro.« ... »Skolens pædagogiske livssyn er sympati. Skolens pædagogiske livssyn er, at eleverne på Ryomgård realskole skal opfatte skolen som deres.«

Ja, der er lagt opgaver frem til elevforeningen. Indtil den 1. august dette år har hr. og fru Munch været personligt tilstedeværende garanter for disse værdier.

De har nu taget deres afsked; og selv om deres stilling til elevforeningen er uændret — de var æresmedlemmer af vores forening, og det er de stadig — så finder vi dog lejligheden passende til at hylde dem og rette en hjertelig tak til dem:

Kære hr. og fru Munch!

Tak for den inspiration, De gennem Deres artikler og taler har givet os at arbejde på; tak for den sympati, De altid har vist foreningens arbejde, og for den hjælp, De altid har været rede

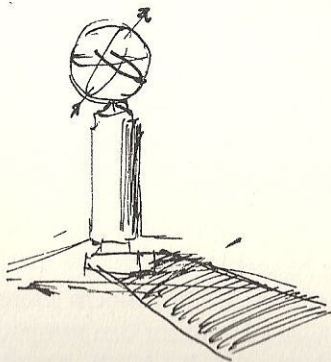
med, når vi har bedt Dem. I årsskriftet for 1942 finder jeg slutningsverset af et digt, som hr. Munch kalder »Min bekendelse«. Det lyder sådan:

*»Jeg er skolens glade kæmpe,
Ryom skoles fuldtro mand.
Jeg har givet livet, givet fuldt og helt.
Lad så håret blive hvidt og ryggen kroget;
øjets brand skal forkynde nu og altid: intet delt.«*

Ja, her er blevet kæmpet — og kæmpet med glæde; — et langt liv igennem har De begge ofret Deres kræfter for den skole, der var Deres, for den skoleform, De mente var den rette, og for de elever, De på hver sin måde har taget til Deres hjerte. Vi siger Dem tak for det forbillede, De igennem Deres travle færden og Deres kærlighed til arbejdet har opstillet for Deres gamle elever. Vi følger Dem i tankerne fortrøstningsfuldt fra skolen op på Blæsenborg, idet vi tror Dem i besiddelse af den sindets balance, der kan formidle overgangen fra den travle dag til den stille aften.

*Menneske, stands nu din dagtravle færden.
Aftenen er stille, og her er så smukt.*

Knud Basse.

Døren

af Birthe Arnbak

Huset lå slet ikke for enden af en lang allé. Det lå i skovbrynet, og kørevejen svingede fra landevejen først een gang, så een gang, så een gang til, før man drejede ind i gården. Men et erindringskig tilbage er dog som at se ned gennem en lang dunkelgrøn allé: dernede for enden af den mørke tunnel lyser gårdspladsen i eftermiddagens lave sol, støvetgyldent, foran de fire stentrin og den grønmalede dør. Årene, der er gået, er som træer i alleen, længere og længere bliver tunnellen, stadig mer gyldent står solskinnets over stenbro og grus. Trappetrinene er endnu varme, døren står åben, fluerne summer — Far er lige kommet hjem fra skoven, der står glas og en kande af Mors rubinrøde hindbærsaft derinde. Ude i køkkenet lyder den bedrøvelige sang om ulykkelig kærlighed:

»der lød et brag,
stormasten knæ-æ-ked —«.

Døren her vendte ud mod verden; det var gennem den vestvendte dør, jeg forlod mit barndomshjem; men forinden kom og gik en række mennesker, som, fordi de var de første i mit liv, var med til at præge det. Familie, venner af huset, helt fremmede, glimt af personligheder — men fælles for dem alle, de var levende, de var ikke opdigtede eventyrfigurer, syner fra den anden verden bagved huset, skovbilleder, digte. De var den virkelighed, der gav mine tanker næring, drømmene indhold, eller de tog indholdet ud af drømmene, nødvendiggjorde nye. Gad vide om ikke de fleste af os bærer billedet af barn-

dommens dør med os, skyggetoget af barndommens mennesker — ja, der er øjeblikke, hvor disse skygger står med klarere træk, forenkledede af afstanden, renere, stærkere end de ansigter, man møder nu.

Inden jeg var fem, vidste jeg meget om de voksne, ingen konkrete ting — sådan som man vurderer nu; men der var nogen, jeg frygtede — og der var nogle ganske enkelte jeg elskede. For de så mig: det var, som de så lige gennem den stump unge, jeg var, og ind i den drøm om fremtiden, eventyret, som jeg troede, jeg skulle virkeliggøre. De gjorde mig lykkelig, fordi de kunne lide mig, deres øjne fulgte mig, deres ord varmede mig. Jeg blev et bedre barn, når jeg var sammen med dem eller bare tænkte på dem. Og det kunne naturligvis ofte være nødvendigt. Aldrig glemmer jeg de mennesker, de var min barndoms gode ånder, bortset naturligvis fra Far og Mor, som simpelthen var alt godt, himmelsk og jordisk tryghed.

Før jeg kom i skole, havde jeg oplevet det, som de voksne nøjes med at kalde forelskelse — men som jeg nu hellere vil karakterisere som inspiration, livsmod, takket være et andet menneske. Og jeg havde fået min første lektion i social afstand, Far som lovens håndhæver, selve loven. En tidlig oktobermorgen, mens det endnu var halvmørkt, hørte jeg liggende i min seng i børneværelset bag forstuen Fars stemme buldrende vred til manden, han havde grebet i krybskytteri: »Vil De have en omgang klø nu her med det samme? Eller vil De hellere meldes til politiet?« Manden valgte politiet, Far var for stor og stærk, han selv en lille een. Hellere den offentlige skam, Far ville spare ham for, end legemlig overlast.

Op ad den trappe kom også hr. og fru Munch, gad vide mon i hvilken anledning. Der var dækket kaffebord i haven under de store bøgetræer. Jeg var syg, men kravlede fra sengen over på bordet og lå der og kiggede ud i haven, hvor de voksne sad. Utallige er de nuller, jeg har fået af hr. Munch i dansk grammatik, utallige de fritimer, jeg har mistet på grund af min manglende sans for denne afskyelige afdeling af faget dansk. Håbløs var min indsats i fru Munchs håndarbejdstimer — og

fortvivlende ringe mine præstationer i skrivning — men hvor har de to dog været fremragende pædagoger, når de på trods af dette bestandig gav mig følelsen af at høre til, så at jeg den dag i dag har den følelse. Hr. Munch var Hakon Jarl og Gøsta

Berling i een og samme person, vi udvekslede digte, og aldrig havde jeg den fornemmelse, at det var noget mærkeligt, vi var blot to beslægtede sjæle. Selvfølgelig var jeg forkælet og rædsom. Men hr. Munch og fru Munch gik ligesom altid ud fra det bedre jeg, som de regnede med jeg også måtte have.

På trappens eftermiddagsvarme sten sad vi sommerdage og læste med bogen på knæet, gårdspladsen lå i sin trygge dis af sollys, langsomt krøb skyggerne over mod os fra staldlængen og den lille runde frugthave. Snart kom hestene trampende trætte hjem fra dagens arbejde, støvet rejstes og faldt atter til ro.

Over det lille stykke stenbro foran trappen ramlede en grå, tør eftermiddag min hidtil eneste hvirvelvind. Mor og jeg troede, det var en hestevogn, der kørte vildt og løb til vinduerne lige tidsnok til at se hvirvelvindens kegle af vissent løv, halmstrå og papirstumper forsvinde rundt om lindehækken.

Hvor skrøbelig forekom den dør os ikke, når Far og Mor var borte, og vi var alene hjemme med den unge pige. Mørket lå så trykkende over huset og udenfor gik regn og blæst med tunge skridt. Nu bankede det på døren. En fattig rejsende, der bad om lov at sove i staldens hø. Hvorfor frygtede man dog så stærkt vagabonderne? Det har aldrig været dem, der begik denne verdens ulykker. Dirrende af angst råbte man gennem døren, at han kunne gå over og spørge skovfogeden.

Den hjertet i halsen hamrende angst der bag døren var en af barndomstidens forbindelseslinier bagud til middelalder og stenalder: ingen helhest, der trampede gennem nattemørket på tre ben, kunne have skræmt godtfolk inderligere end de sikkert skikkelige landevejsriddere skræmte mig.

Ud af den dør blev jeg båret til ambulancen og den farlige operation og månedslangt ophold — ind igen vaklede jeg på tynde ben, pludselig så meget og mærkeligt ældre end min storesøster. Hun var for en tid min lydige slave: hun havde ikke været på hospitalet og været nærved at dø.

Fra døren så vi tordenvejre nærme sig, okkergule og mørklilla skybjerge vælte frem over skovbrynet og gårdspladsen blegne i dommedagsskær. Og herfra trappen iagttog vi begejstret snefuggenes første hvirveldans i decemberskumringen.

Næste morgen var alt sirligt arrangeret: fine små toppe på hver eneste af stakittets runde pæle, alle buske og hække sommerbuttede af ny blød sne, verden mindre, lunere — den nøgne skov atter klædt på. Frisk som et strandbad var turen til skoletoget.

På plænen foran døren lå i novemberblæsten fem store kronhjørte med egeløv om gevirerne. De skulle fotograferes af den københavnske grosserer og hans gæster, som havde nedlagt dem. Jagten på hjortene var i en årrække lejet ud til den gavmilde og forunderlige »københavnere«, som drog ind på skovridergården med sine gæster, uafbrudt fortællende historier, fyrende vittigheder af om ukendte »kendte« personer, naturligvis kun nævnt ved fornavn. Pointerne fik vi børn sjældent fat i; men Far og Mor, oprindelig også »københavnere« morede sig og faldt for nogle dage ind i jargonen. Fantastiske forekom damerne mig, de gik i buksedragter, noget dengang meget mærkeligt; de var »sminkede« og lignede slet ikke Mor. Festlige støjende kørte selskabet bort, ferien var forbi, den sidste vittighed hang ligesom benzinosen i luften over gårdspladsen, da de var væk. Stille gik vi tilbage ind gennem døren, hvor vi havde stået og vinket, endnu engang nødt til at ændre billedet af verden derudenfor, som bestandig viste sig at være anderledes end eventyrbøgerne og de blege drømme.

Med hovedet hvilende på de slidte dørtrin lå på varme dage Ponto, Fars pointer. Uden at bevæge hovedet fulgte han med øjnene alt, hvad der rørte sig, fluerne på stentrappen, svalerne over gårdspladsen, folk, der cyklede forbi på grusvejen bag den lille runde have. Jeg kan se en sitren løbe over hans blanke skind, høre ham sukke og halen smække mod gulvet, så snart jeg rejser mig fra trappen og bøjer mig ned for at stryge hans ene lange sorte øre.

Birthe Arnbak.

EMERITUS

Man tror, det er løgn. Det er for uvirkeligt til, at det kan være sandt, og man skyder tanken fra sig, men så er den der pludselig igen: Om otte dage begynder skolen, og man har ingen forberedelser gjort, for man skal jo ikke med. Man går hen og sætter sig i lænestolen og griber sandhedsfaklen »Randers Dagblad«, men det bliver ikke til noget med læsningen. Man får ikke læst andet end notitsen om, at man er fratrådt — — ja, fratrådt på grund af alder. Man er jo fyldt 70. Ja, hvem skulle nu tro det. For år tilbage syntes man, 70 var en høj alder, men da man fyldte, var det som at fylde 30.

Venlige mennesker har forespurgt, om man nu troede, at man kunne få tiden til at gå. Jeg svarede, at tiden altid var gået uden min hjælp, og det blev den nok ved med, men så gik det op for mig, at forespørgeren mente, om jeg ikke var bange for at komme til at kede mig, og så afvistes forespørgselen med bemærkningen om, at kedsomhed er et intelligensspørgsmål og således udelukket på dette sted; forespørgselen forekom mig derfor noget mal a propos, som franskmændene siger, men jeg indrømmede, at der kunne være nogen fare i visse tilfælde, f. eks. hvis det var forespørgeren, der var blevet emeritus, men det var det jo ikke.

Efter at forespørgeren har forhørt sig om min »hobby« og er gået bort med den besked, at hobby haves ikke, tænder man en »Bank of England«, og ens associationsevne fører ens tanke hen på »Bank of Kolind«, for det er der, pensionen skal hæves, og det er ikke nogen rivende guldstrøm, der fosser til det brug. Mon man egentlig har råd til at ryge den cigar,

man lige har tændt. — Man har jo oprigtig talt tænkt sig, at tobaksforbruget skulle opretholdes, for skatten går vel ned nu, da man er blevet både løn- og folkepensionist. Ja — det gør skatten måske, men den har da ikke gjort det endnu. Forholdet er derimod det triste, at hele pensionen går til at betale skat med det første år. Hvad man så skal leve af? Ja — det må man virkelig selv om. Ret beset er der jo ikke så farlig mange, der interesserer sig for, om man lever eller ikke. Spørger man, så får man et svar, der ligner det, frk. Petersen fik for 50 år siden, da hun interpellerede folketingsmand Mads Mølgård i anledning af afholdssagen. Hun ville have spiritusforbud, og Mads svarede: »Angoendes hinner frk. Petersen, så vil a dertil sej, at hun må orden sig på den for hinner sjel bejst behagelige måde«. Nej — der er såmænd ingen grund til at tro, at man kommer til at kede sig. Man får nok at gøre med at indrette sig på den for »en sjel bejst behagelige måde.«

Men så kommer den første skoledag, og man skal ikke med. Man kunne jo selvfølgelig gå derned, men det vil man ikke, for man har ikke noget der at gøre; så tænker man på at køre en tur og først komme hjem, når dagen er forbi, men det ser ud som flugt, så det kan ikke bruges. Altså — op på altanen; der kan man uset se dem og høre stemmerne. Nu ringer klokken dernede, og de stiller op; så er der ikke mere; der er kun et — lænestolen og Randers Dagblad. Da man bliver færdig med sidstnævnte, hvilket ikke varer længe, kommer tankerne. Hvad skal det blive til; man må jo huske, at det ikke blot er i dag, man ikke skal møde, men det er resten af livet. Man er simpelt hen gået ind i en ny tilværelse; et nyt kapitel af ens liv er begyndt, og hvilken overskrift skal det have. Da rammer ens blik maleriet af skolen. Ja — rigtig, der har vi det. Overskriften skal hedde *Eftermælet*, for skolen er også gået ind i et nyt livsafsnit; der er slået en streg, der skal skrives *historie*. Skolens historie skal skrives, og den skal skrives af mig, for der er ingen, der er nærmere til det. Det er, som livet får mening igen. Det er faktisk godt, man er blevet emeritus, for man ville næppe kunne passe skolen og skrive historie på een gang.

Erik Munch.

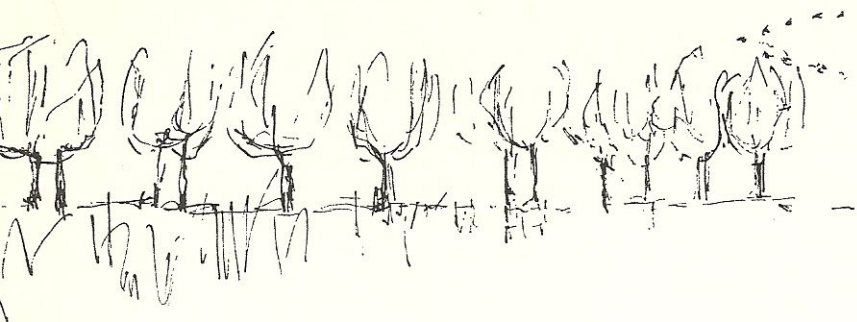
Hvad voldgraven gemte

Den, der graver sig ned gennem oldtidens karakteristiske køkkenmøddinger, kan lag for lag få et vist kendskab til det liv, der levedes på vore tidligste forfædres tid. Trinvis træder det ene århundrede, måske årtusinde efter det andet frem i dagens lys. Jo dybere, der søges, jo ældre historie. Køkkenmøddingerne er det eneste middel, vi har til udforskning af dette bestemte område af vor historie.

Når det derimod drejer sig om den såkaldte historiske tid, den tid, hvor forskningen overvejende hviler på skriftlige kilder, er det fortrinsvis arkiverne, der kommer i søgelyset. Arkiverne rummer det materiale, der med samtidens opfattelse skildrer de store begivenheder, historiens mærkedage og til en vis grad også hverdagslivets jævnhed, som ellers smuldrer bort generation efter generation.

I dag er der næppe mange steder, hvor denne dagliglivets hverdag træder frem så klart som i de gamle voldgrave, der danner rammen om størsteparten af vore slotte og herregårde. Disse voldgrave danner i ordets betydning et værdigt sidestykke til oldtidens køkkenmøddinger. Her er stedet, hvor generationer har efterladt dagliglivets brugsting til skjul og glemsel.

Ved Rosenholm i Hornslet sogn arbejdes der netop i denne

tid med at bringe fortiden frem i dagens lys, og inden længe vil der blive iværksat et lignende arbejde ved Sostrup. Dette oldforskningsarbejde udføres ikke oprindeligt af kulturhistoriske hensyn, men fordi det er nødvendigt.

Rosenholm er opført o. 1560 af Jørgen Rosenkrantz, og slottet hviler overvejende på nedrammede egestolper. Nu er der gået ca. 400 år, siden dette efter tidens forhold vældige bygningsarbejde blev fuldført, og gennem disse 400 år har de brede voldgrave tjent deres formål som beskytter af det kostbare byggeri; men tidens tand har sat sine spor. Voldgraven er gennem årene skrumpet ind, en frodig vegetation har bredt sig overalt og har efterladt de gamle grave som et vandfattigt, overgroet mosedrag.

Hvis denne proces havde fået lov til at fortsætte, ville graven efterhånden tørre ind, og den gamle, stolte bygning stod i fare for at synke og forfalde, idet de nedrammede pæle nødvendigvis skal stå i vand for ikke at smuldre hen. Det hastede altså.

Med mellemrum har Rosenkrantzerne ladet voldgravenes øverste slamlag oprense; men i det sidste årstid har slottets nuværende ejer, lensbaron Holger Rosenkrantz ladet udføre en gennemgribende opgravning, der flere steder går ned til den oprindelige bund i to-tre meters dybde.

Dette arbejde, der strækker sig over en længere periode, udføres på gammeldags måde med spade og skovl, og det har givet mulighed for en kulturhistorisk forskning, der har vakt almindelig interesse landet over. Presse, radio og fjernsyn er hyppige gæster på Rosenholm for at følge det spændende ar-

bejde og overvåge, hvad der bringes op fra mudderet, og det er ikke småting alene, det drejer sig om.

Den inderste del af graven, nærmest slottet, er udgravet og finsorteret, og det historisk værdifulde resultat af dette omfattende arbejde, der ledes af Nationalmuseet, foreligger i en utallig ophobning af hele eller dele af brugsting fra de sidste 400 år, redskaber, potteskår i alle variationer, i flere tilfælde kostbare klenodier, der i festrus eller kådhed er anvendt som kasteskyts, eller som tjenende ånder fra køkken, bryggers og mejeri simpelthen har kastet i vandet for at blive det kvit.

Fundenes alder og historiske værdi står naturligtvis i forhold til den dybde, de er hentet fra, og hver en stump er omhyggeligt blevet sorteret og katalogiseret og foreløbig anbragt i kældere og loftsfløj på steder, hvor publikum normalt ikke har adgang.

Det er tanken, når sorteringsarbejdet er overstået, at der skal indrettes et specielt museum for disse ting i slottets nordfløj, men det vil tage sin tid, før det kommer så vidt. En overvejende del af samlingen består af venetianske glas, både hele og skårede, glas, som har været led i et festligt lag, og som derpå er havnet i dyndet. Enkelte glas er såkaldte *stikglas*, d.v.s. fodløse glas, der ikke har været beregnet til at nippe af, men til at tømme på een gang og så blive lagt eller kastet bort.

Der er fundet et brugbart jagthorn, ca. 200 år gl., tintallerkener med inskriptioner, der fører tilbage til Den lærde Holger's tid, pibehoveder og piberør, og en næsten ubeskadiget kridtpibe fra Kristian 4's tid, en pibe af så stor en sjældenhed, at der kun findes et enkelt sidestykke til den her i landet. Denne pibe har da også fået sin hædersplads blandt tilsvarende klenodier i en glasmontre i slottets rokokostue.

Der er lerkrukker, jdepotter og potteskår af enhver tænkelig alder. Altsammen dele af led i en herregårdshusholdnings ældgamle historie.

Det største og mest iøjnefaldende fund, der har set dagens lys, er en stor velbevaret båd af hidtil ukendt type. Båden, der er primitiv i sin form og uden arkitektonisk præg, er sammensat af egeplanker og samlet med håndsmedede søm, og

ved første øjekast mente man at stå over for en simpel pram af yngre dato; men nærmere undersøgelser har fastslået, at båden formentlig er lige så gammel som slottet og oprindelig har været anvendt som arbejdsfartøj under transporten af bygningsmateriale til den lille holm, der blev udset til at være byggegrund for Rosenholm.

I bunden af båden fandtes forskellige småting, bl. a. en tveægget kårde med sølvskæfteindlæg. Et af de øvrige kærkomne fund er en lysestage, fint udført i rødler. Denne lysestage er eftergjort i tro kopi til supplement af slottets righoldige samling af turistsouvenirs.

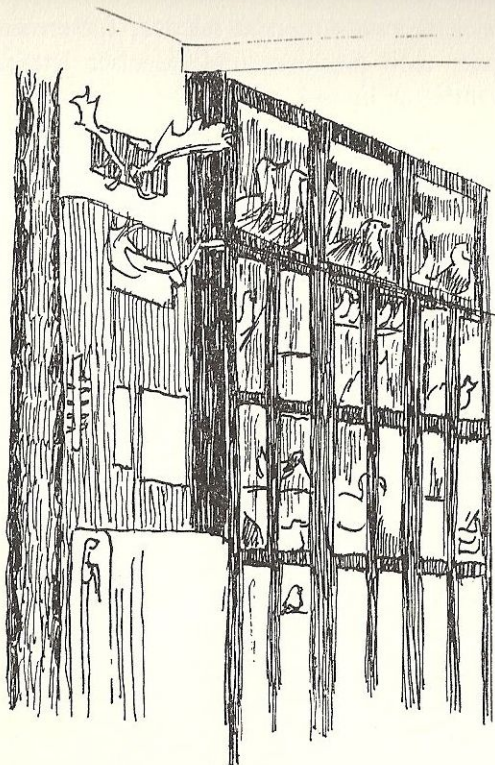
De mange, påfaldende mange glasting, der er bragt frem, skal dog ikke udelukkende opfattes som tegn på en umådeholdende og overvældende trang til drikkeri, som det kendes fra andre af vore højborge i renæssancetidens glansperiode. Dette er netop ikke tilfældet på Rosenkrantzernes slægtsgård; tværtimod har den opfattelse været fremme, at Rosenkrantzerne i deres velmagtsdage foruden at være i besiddelse af en krudtfabrik, en krudtfabrik, der iøvrigt leverede en væsentlig part af det krudt, der blev fyret af mod svenskerne i 1600-tallet, — også har ejet en glasfabrik.

I det allernederste dyb under voldgravens dynd er der endelig fundet en ting, der indtager en særstilling i den brogede samling, en ting, der er ældre end både slot og grav. Det er en stor og smukt ornamenteret stridsøkse af jern fra den tidligste middelalder. Dette sjældne fund taler sit tavse sprog om en periode, der ligger forud for alt, hvad der hører Rosenholm til.

Om dette afsnit af stedets og egnens historie vides i forvejen kun lidt. Tiden før Rosenholms tilblivelse ligger skjult i fortidens tåge. Det havde været interessant at få lidt at vide om dette afsnit også, men det har desværre ikke været muligt at fravriste voldgraven flere oplysninger på dette område.

Søren Sloth Carlsen.

(Årgang 27)

Søren Vester-Petersen

Han er død, den ranke mand, som i en særlig grad og på en særlig måde havde knyttet sit navn og sin gerning til skolen.

Han tog eksamen her fra skolen i året 1930, og som elev havde han knyttet et fast venskab med min bror. Han var således ringeduks og et fremtrædende medlem af »staben« — den flok elever, som min bror samlede om sig, og gennem hvilke han udøvede sin pædagogik. Efter endt skoletid blev han ved med at komme her, og det var almindelig tale os imellem, at han skulle være lærer her. Imidlertid fortsatte han

sin uddannelse, og da han var færdig, døde min bror, og Søren blev straks ansat som lærer ved skolen fra 1. 1. 1939 og overtog min brors fag i matematik. Jeg overtog samtidig skolen, og nu begyndte Søren og mit lange samarbejde, der skulle vare, indtil han døde, og jeg tog min afsked.

Det var jo forlængst bestemt, at han skulle være min eftermand som skolebestyrer. *Han blev det*, men kun i nogle få dage; han måtte nøjes med at se ind i det forjættede land, og heri ligger noget dybt tragisk.

Han havde i særlig grad evne til at være leder, og han holdt af børn. Han forstod mildhedens magt, og han forstod at anvende den, så at disciplin i hans fag var en selvfølge. Han holdt af at fortælle en bestemt historie om en lille pige, som blev spurgt om, hvorfor hun så gerne ville i skole, og som svarede, at det ville hun gerne, fordi på skolen var det, som om det var hendes fødselsdag hver dag. Han vidste, at kunne en lærer nå at fremkalde blot noget af det, så havde han nået meget. Han nåede selv meget. Gerningsglæden, den ikke mindst hos lærere så betydningsfulde følelse, var stærk hos ham; han kunne begejstres for sit arbejde. Det var jo i en meget svær tid, han og jeg begyndte vort samarbejde. Den anden verdenskrig rasede. Tyskerne besatte landet, tog to trediedele af skolen, og skolegangen var mer end problematisk, men det forhindrede os ikke i at starte Ryomgård Handelsskole med Søren som forstander og mig som ejer. Han udførte her en ledergerning i 8 år, som blev bemærket af myndighederne, idet han indførte foredrag efter skoletid, så eleverne var beskæftigede, til togene kom. Desværre nødte sygdom ham til at opgive handelsskolen, der så af mig blev overdraget til handelsskoleforeningerne. Den lever stadig under navnet »Ryomgård-Pindstrup Handelsskole«. Omtrent samtidig — ca. 1940 — startede han »Ryomgård biograf«, og samtidig fik han tid til at tage studentereksamen.

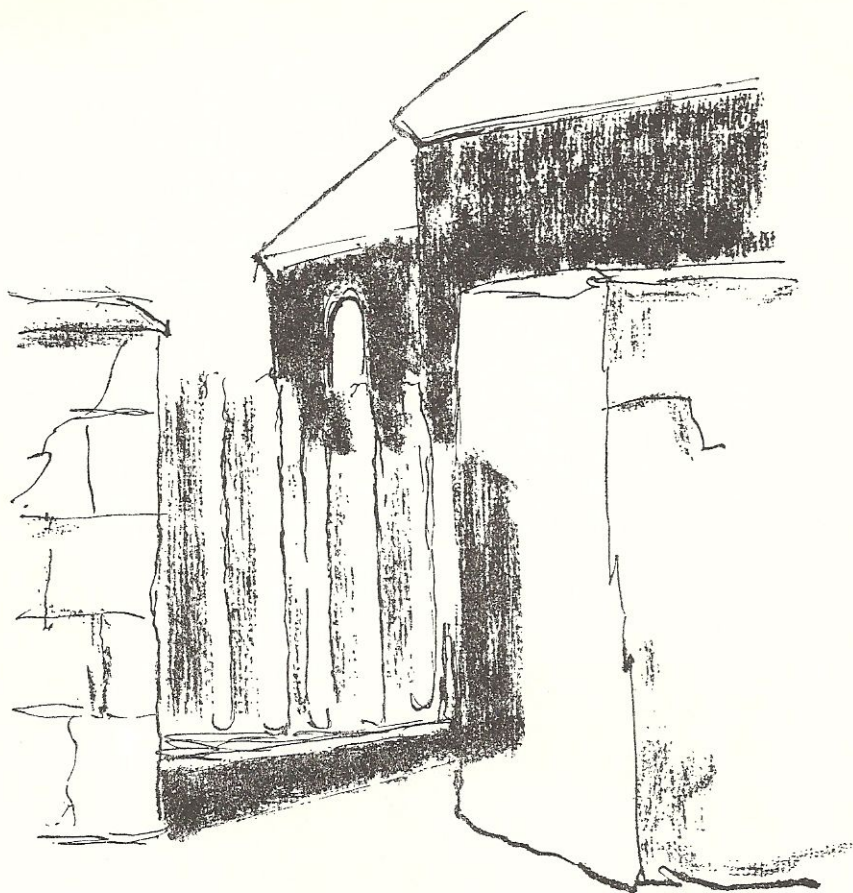
Men det var ikke det eneste. Sammen med lektor Nygård, Århus Katedralskole, udarbejdede han en række lærebøger i matematik, som kom ud på Gyldendal og blev kendt viden om, og undervisningsinspektionen havde forlængst bemærket

ham, så at han hvert år virkede som fjerncensor i matematik.

Det er jo klart, at alt dette sled på ham, men han skånede sig ikke. Det, han havde med at gøre, skulle gøres fuldt ud. Fra hans formandstid i elevforeningen kan jeg nævne træk, som er karakteristisk for ham. Det var ham jo om at gøre, at elevforeningens sommerfest blev så storartet som muligt, og et år kom han til mig og sagde, at han havde tænkt at invitere Hans Majestæt Kongen med til festen. Jeg mente jo, at mindre kunne gøre det, men det gjorde Søren ikke. Han rejste til København, fik audiens og inviterede Majestæten til Ryomgård Realskole elevforenings sommerfest. Nå, kongen kunne nu ikke komme, men så kom statsminister Knud Kristensen og Poul Reumert, og de følgende år kom statsminister Hans Hedtoft og Henrik Malberg og Ole Bjørn Kraft og teaterdirektør Henning Jensen.

*

At disse store begivenheder tærede slemt på elevforeningens kasse, er en sag for sig, men et er sikkert, at selv om en del vel nok kunne få ideen til slige arrangementer, så skulle man være en Søren Vester-Petersen for at kunne realisere dem. En anden gang kom han i tanker om, at Carlsbergfondet passende kunne anbringe en skulptur af en slags i skolens anlæg, og så blev himmel og jord sat i bevægelse med det resultat, at direktør Thorlacius-Ussing og arkitekt Dyvge måtte herover og se på sagerne. Der kom ingen skulptur, men det var ikke ideens skyld; den var god nok. Og sådan kunne jeg blive ved. Det var også Søren, der udpegede det klippestykke af en sten, der sattes til minde om min bror. At få den sten slæbt en mils vej og så op på bakken, hvor den nu står, var mere end svært, men Søren talte med sin far om det, og det skete. Småtskåret var Søren ikke. Han bevægede sig altid efter de store linier. Men så blev han syg, og blandt hans mange gode egenskaber var der ingen, der bar forsigtighedens mærke. Han led meget af hovedpine, men dette måtte ikke gå ud over hans arbejde, og så tog han hovedpinetabletter, og han tog vel nok for mange. Ingen, der ikke har oplevet det, ved, hvad det vil sige

at gå med en stærk hovedpine dag ud og dag ind. Der gik nogle år; så blev begge hans nyrer angrebne, og så gik det ikke længere.

Skolen mistede ved hans død en af sine trofaste, og hans navn vil altid være knyttet til skolen som den ranke personlighed, han var.

Erik Munch.

Jon Skuli Magnusson

Jon Skuli Magnusson er død. En særpræget skikkelse, kendt af mange, færdes ikke mere blandt os. Den 6. september ville han være blevet 82 aar.

Magnusson var islænding. Hans fædrene hjem laa ved Myvatn. Som barn kom han til København til sine bedsteforældre, der hørte til den islandske koloni i Hellerup. Senere vendte han tilbage til Island og tog studentereksamen i Reykjavik. Da denne var vel overstaaet, drog han atter til bedsteforældrene i København for at studere videre, og han opnaaede at faa ophold paa Regensen. Her afbrød han pludselig sine studier, uvist af hvilken grund. En aarrække var han sproglærer ved Nørre Aaby realskole paa Fyn, det sidste aar som skolebestyrer. Derfra kom han i 1911 til Aarhus private realskole, men tog atter til Fyn og blev sproglærer ved Stenlille realskole. I aaret 1917 kom han endelig til Ryomgaard realskole. Skolebestyrer Axel Munch og Magnusson var gode bekendte og venner fra Aarhustiden. I Ryomgaard befandt han sig saa godt, at han ikke flyttede herfra førend helbredet svigtede ham, saa han ikke længere kunne klare sig selv. Han døde paa Ramten hvilehjem efter kun faa dages ophold der.

Sprog var Magnussons et og alt. Navnlig dyrkede han den sammenlignende sprogvidenskab. Hvor dygtig han var som videnskabsmand er egentlig ikke godt at vide for en, som ikke selv er videnskabsmand. Han havde en klæbehjerne, som gjorde, at han var i stand til at sætte sig ind i de forskellige sprog. I sin undervisning lagde han megen vægt paa en korrekt udtale. Hans musikalske øre var meget fintfølende over for et sprogs melodi. Desværre nærede han en sand skræk for at faa noget publiceret. En tid studerede han bl. a. ungarsk, og for at fæstne sproget udarbejdede han en ungarsk ordbog, hvor

stor ved jeg ikke, men da jeg spurgte ham, om han vilde have den udgivet, svarede han med rædsel i stemmen: »Vorherre bevares, der er næppe andre end mig selv, der har brug for den.« Om den blev færdig, ved jeg ikke, men netop fordi alt hvad han arbejdede med blev stuvet til side paa reolhylder og i skabe, er det ikke nemt at vide, hvor megen viden han virkelig sad inde med. Det eneste, som er kommet paa tryk, er hans oversættelse fra russisk af Dostojevskijs roman: »Djævelene«, som han udførte for Martins forlag.

Magnusson delte gerne sine kundskaber med andre. Naar man bad om oplysninger hos ham, sagde han altid: »Brug mig endelig, saa længe jeg endnu er her. Ingen ved, hvornaar det er slut.« Nu er det slut. En ikke helt almindelig personlighed er borte. Hans minde være æret.

Marius Dynesen.

*Varig er for alt og alle
kun forandrings faste lov;
bølgen stiger for at falde,
havbund kommer under plov.
Plovland ser vi atter segne
år for år som bølgens rov.
Liv og død er alle vegne
nære træer i samme skov.*

I. S. Magnusson.

ÅRSFESTEN

Årsfesten, der atter i år afholdtes sidste lørdag i skolernes efterårsferie, måtte naturligvis være præget af årets gang på skolen: Søren Vester-Petersens død i august og hr. og fru Munchs tilbagetræden fra skolen efter en livslang gerning her. I invitationen til festen var det nævnt, at den skulle være en afskedsfest for hr. og fru Munch, og mange kom for at være med.

Generalforsamlingen på skolen om eftermiddagen forløb uden dramatik. Formanden, K. Basse aflagde beretning. Heri mindedes han hr. Magnusson, der døde langfredag, d. 31. marts, og det meddeltes, at elevforeningen havde rejst en mindesten på hans grav på Marie Magdalene kirkegård. Videre nævntes det, at årgang 1936 fejrede sit 25 års jubilæum ved at møde op på translokationsdagen, der samtidig var hr. og fru Munchs officielle afsked med skolen. Allerede en tid før translokationen var Søren Vester-P. blevet indlagt; hans tilstand forværredes, og den 5. august døde han.

Den 9. blev han begravet på Marie Magdalene kirkegård. Ryomgård Borger- og Håndværkerforening og elevforeningen dannede fanevagt i kirken og ved graven. Hr. Munch talte i kirken om sin gamle elev, mangeårige medarbejder og nære ven.

— Da det blev klart i sommerens løb, at V.-P. ikke kunne overtage sit hverv som bestyrer ved det nye skoleårs begyndelse, sørgede hr. Munch for, at der blev konstitueret en ny ledelse. Lærer Ejvind Basse Kristensen blev konstitueret som bestyrer og elevforeningens formand som viceinspektør. Ved den selvejende institutions bestyrelsesmøde d. 18. september blev denne ordning gjort permanent, — for bestyrelsens vedkommende dog under forbehold af tildeling af eksamensret. Denne er senere meddelt fra undervisningsministeriet. Overlærer frk. Weiner er fra 1. august 1960 regnskabsfører for den selvejende institution.

Skolen har 398 elever, fordelt i 15 klasser, og beskæftiger 17 lærerkræfter, deraf 4 nye.

Ved gennemgangen af regnskabet vedtog generalforsamlingen at forhøje kontingentet fra 6 kr. til 8 kr. årlig fra næste år. Baggrunden herfor er dels prisstigninger, dels de for et beskedent budget forholdsvis store udgifter

til mindesten, gaver m.m. samt endelig ønsket om at kunne præstere et jubilæumsskrift lidt ud over det almindelige til næste år.

Under »Eventuelt« fremsatte formanden et forslag om at skabe et mindelegat med Søren Vester-Petersens navn. Bestyrelsen fik generalforsamlingens bemyndigelse til at arbejde videre med sagen. Man har tænkt sig at skaffe midler hertil gennem en indsamling blandt gamle elever og andre interesserede. Renten tænkes anvendt til en eller flere elever ved R. R. som hjælp til skolepenge, bøger, rejse ell. lign. Bestyrelsen vil til sin tid forhandle med fru Vester-Petersen om den nærmere udformning. Der vil senere blive givet medlemmerne nærmere meddelelse om indsamlingen.

Alle valg var genvalg, og foreningens ledelse ser foreløbig således ud: K. Basse Kristensen, formand; Annagrethe Nielsen, kasserer; Jørgen Rygård (der deler stolen med Bent Lorentzen), redaktør; Henning Vester-Sørensen, sekretær; og desuden: Bitten Bøye, Birgit Høgh Nielsen og Jørgen Hansen. — Revisorer: Jens Jacobsen og K. Vester-Petersen.

Elevforeningen har pr. 1. oktober 625 medlemmer.

Jubilæumsårgange 1962: 40 år: 1922; 25 år: 1937; 10 år: 1952. Skolen bliver 50 år den 7. januar 1963.

Efter generalforsamlingen begyndte så den egentlige fest med mødet i salen. Formanden bød velkommen til æresgæsterne, hr. og fru Munch, og til foreningens tredje æresmedlem, Holden Dall m. hustru, og mindedes derefter hr. Magnusson og Vester-Petersen.

Så fik seminarielektor Troelsen fra Silkeborg ordet, og i de kommende næsten to timer gav han en gennemgang af digteren Kaj Munk som præst, jæger og menneske. De to hundrede tilhørere fortrød ikke, at de var kommet.

Ved middagen på hotellet talte Niels Peter Bager for fru Munch, Søren Carlsen for hr. Munch. Og iøvrigt blev der talt af Karl Mejnecke, Chr. Kjeldsen, Esther Pallesen, Kr. Vester-Petersen + en mere, som vi ikke fik navnet på. Talen var god, og den pågældende må undskyldte anonymiteten. Desuden talte hr. og fru Munch, der af elevforeningen fik overrakt en lille mindegave i form af en stor gong-gong.

Iøvrigt gik snakken godt aftenen ud; men her slutter vi referatet, og vi vil gøre det med at sende alle medlemmer vore bedste jule- og nytårsønsker med tak for 1961.

Bestyrelsen.

Personalia

Årets studenter:

Christian Matthesen, Ryomgård; Kurt Poulsen, Ramten; Eva Juul Jensen, Pindstrup; Preben Nielsen, Pindstrup; Ellinor Lysgård, Nimtofte; Lise Aagaard, Gjerrild; Kirsten Vester-Petersen, Ryomgård; Inge Holm, Rodskov.

Og følgende har giftet sig:

Bankassistent Knud Erik Als (1951) med sygeplejerske Birgitte Kjeldgaard (1956).

Ingrid Boes (1955) med stud. techn. Knud Overgaard.

Margit Vester-Petersen (1955) med trælastbestyrer Kurt Bakmann (1955).

Kontorass. Inge Fisker (1959) med salgschauffør Poul Bak Jensen.

Typograf Svend Erik Rasmussen (1956) med frk. Tove Nielsen.

Kontorass. Birthe Munk Hansen (1951) med landbrugskandidat Jens Villebro.

Skovfoged Ebbe Rasmussen (1954) med lærerinde Karen Møller, Ryomgård Realskole.

Lærerinde Margarethe Lorentzen (1954) med lærer Mogens Lund.

Lærer Poul Martin Jensen med lærerinde Grethe Svenningsen.

Magny Jensen (1955) med Bendt Madsen.

Kontorass. Ruth Hansen (1956) med repræsentant Per Christensen.

Bogholderske Tove Andersen (1954) med Evan Quist Jensen.

Maja Sejersen (1955) med Knud Adelsbøl (1957).

Hedda Berg Kristiansen (1954) med seminarieelev Erik Hjort.

Foreningen ønsker til lykke!

Blandede:

Karsten Møller (1958) og Tommy Refstrup (1958) er fra oktober optaget på Den danske Købmandsskole i London; — de har fået legater til rejsen. Elmer Bech Sørensen (1951) er blevet tandlæge og er på andet år i sving som sådan på Marinestation Grønnedal, Grønland.

Bent Staunskjær (1952) er for et år siden rejst til Malaya for sit firma, et tobaksfirma. Skal blive der to år endnu og håber så, at de indfødte har fået smag for firmaets produkter.

Ellen Svarre, f. Balle (1951) går i isbjørnedragt i det yderste Thule, hvor hun og hendes mand er lærere. De kommer hjem på nogle måneders ferie næste sommer.

Af skolens dagbog

1960

- 1/8 Skolen overgik dags dato til at være en selvejende institution. Måtte den under den nye tingenes tilstand bevare sit omdømme og gøre sin gerning. Fred — enighed og fremgang.
- 12/8 Skolen begyndte efter sommerferien med 435 elever — 64 indmeldelser. Det er så efter bestemmelsen mit og min kones sidste år som lærere ved Ryomgård Realskole. Tiden går.
- 30/9 Folkeskolelærerne afholdt instruktionskursus. Fra kl. 10 til 12 talte seminarielektor Grete Ebbesen, Skårup, om »Familiekundskab og dets muligheder i forbindelse med andre fag«. Fra kl. 14 til 16 talte seminarirektor Aage Nørfelt, Frederiksberg, om »Skolens kristendomsundervisning«.

1961

- 26/1 Undervisningsministeriets arkitekt ved hr. Henning Meyer besigtigede skolen i anledning af dennes overgang til selvejende institution.
- 6/2 Viceskoleinspektør S. Vester-Petersen indlagdes på Grenå sygehus til undersøgelse. Stud. mag. Flemming Madsen antages som vikar. Lærer E. Basse fungerer som viceskoleinspektør.
- 31/3 Skolens gamle lærer, sprogforskeren J. S. Magnussen, døde på Ramten hvilehjem; hans begravelse fandt sted på Marie Magdalene kirkegård den 5. april. Skolebestyreren talte ved kisten. »Varigt er for alt og alle kun forandrings faste lov«.
- 23/4 Skolebestyrer Erik Munch fylder 70.
- 3/5 Skriftlig eksamen begynder.
- 10/5 Skriftlig eksamen slutter.
- 17/6 Viceskoleinspektør S. Vester-Petersen indlægges på Grenå sygehus.
- 24/6 Forældredag. Translokation. 82 elever dimitteredes. Skolebestyrer Erik Munch holdt sin sidste translokationstale. Hr. og fru Munch modtager som gave fra den selvejende institution et maleri af skolen. Købmand Gerstrøm, Auning, talte for hr. og fru Munch. Lrs. K. Vester-Petersen overbringer hr. og fru Munch maleriet.
- 5/8 S. Vester-Petersen døde på Grenå sygehus kl. 7,45.
- 9/8 S. Vester-Petersen blev i dag begravet på Marie Magdalene kirkegård. Hr. Munch talte ved børen.

Nye medlemmer

Inge Andersen, Banegårdsgade 18, Auning. Poul Anton Bach, Nimtofte. Thomas Christian Carlsen, Løgten. Mogens Kalstrup Christensen, Ørum Dj. Carl F. Gerstrøm, Auning. Else Hougård, Mørkholt pr. Ramten. Jørn Holm Hyllested, Ørum Dj. Karl Henning Jensen, Ramten. Lena Jensen, Storegade 28, Allingåbro. Peter Wind Jensen, Tingvej 17, Hornslet. Torben Vestergård Jørgensen, Ebeltoftvej 23, Mørke. Birthe Lindstrøm, Brunmosevej 9, Pindstrup. Jane Merete Lysdahlgård, Ryomgård. Tage Vitting Madsen, Ramten. Søren Mortensen, Nimtofte. Ib Møller, Løgten. Hans A. R. Pape, Ellegård pr. Kolind. Else Brendstrup Pedersen, Vestergade 17, Ryomgård. Frede Salling Pedersen, Nimtofte. Jørn Terndrup Pedersen, Auning. Torben Salling Pedersen, Nimtofte. Kirsten Gleerup Poulsen, Løgten. Bente Johnsen Rasmussen, Tjerrild pr. Ryomgård. Niels Jørgen Rasmussen, Løgten. Palle Erik Rasmussen, Løgten. Per Richelsen, Tranehus. Betty Johanne Sørensen, Nimtofte.

Alice Andersen, Østergade 3, Mørke. Henning Andersen, Sdr. Kastrup pr. Pindstrup. Thorkild Boas, Hemmed mølle pr. Glæsborg. Bodil Houlberg Christensen, Østergade 17, Auning. Kirsten Hansen, Søndergade 8, Århus. Tove Hansen, Tranehus. Ruth Hesselbjerg, Tøstrup pr. Nimtofte. Karen Jette Hilmer, Ebeltoftvej 20, Mørke. Jens Christian Hougård, Hotel »Kolind«. Niels Jørgen Jacobsen, Østervej 22, Mørke. Jørgen Selmer Jensen, Drasbeksgade 7, Kolind. Kaj Jørgensen, Nørregade 2, Auning. Karen Pilgård Jørgensen, Østergade 14, Auning. Leif Jørgensen, Ulstrup pr. Stenvad. John Lassen, Lykkegården, Gjerrild. Leif Lærche Møller, Bønnerup pr. Glæsborg. Birthe Nielsen, »Fårdal«, Øster Alling, Auning. Ella Stoll Pedersen, Kirkegade 9, Auning. Betty Rasmussen, Østenfjeld, Nimtofte. Else Sager, Karlby pr. Hornslet. Bente Sørensen, Evaldsvej 20, Viborg. Doris Birch Sørensen, Ramten.

Annelise Christensen, Georgsminde pr. Nimtofte. Bente Kirsten Clausen, Pindstrup. Lars Christian Harbo Eriksen, Pindstrup hovedgade. Birgitte Fibiger-Erlandsen, Gjesing pr. Auning. Svend Elkjær Frandsen, Falkjær pr. Mørke. Karl Jakobsen, Hvilsager pr. Mørke. Annie Brøsted Jensen, Kær-ende pr. Nimtofte. Svend Møller Jensen, Storegade 1, Ryomgård. Steen Gorm Jørgensen, Pindstrup. Erich Holch Klemmensen, Pindstrup central. Alice Bente Madsen, Pindstrup. Steen Birger Mikkelsen, Brunmosevej 4, Pindstrup. Anna Mondrup, Sdr. Kastrup pr. Pindstrup. Paul Hardy Nielsen, Rækkehusene 9, Pindstrup. Bent Bøgh Pedersen, Ringsø pr. Pindstrup. Inger Rygård Pedersen, Pindstrup. Poul-Erik Grønberg Pedersen, Hvilsager pr. Mørke. Tove Bøgh Pedersen, Ringsø pr. Pindstrup. Henning Primdahl Rasmussen, Solbakken, Ryomgård. Kurt Kruse Rasmussen, Ringsø pr. Pindstrup. Kenny Bruus Thomsen, »Kignæs«, Marie Magdalene. Ole Thomsen, Skovvej 47, Ryomgård.

Gaver og legater

Skolebestyrer Axel Munchs friplads og boghandler Vixø's boglegat søgtes af 2. Fripladsen tildeltes Inge-Lise Eriksen, Nimtofte.

Foreningen har modtaget til uddeling:

Skolebestyrer Axel Munchs mindelegat.

2 bøger fra foreningen »Norden«.

1 bog fra boghandler Vixø.

En række bøger fra anonyme givere.

Vi sender giverne vor hjerteligste tak.

Ved translokationen uddeltes følgende præmier:

Axel Munchs mindelegat: Else Hougård.

Boghandler Vixø's flidspræmie: Elin Stær.

Elevforeningens flidspræmie: Karen Jette Hilmer.

Elevforeningens flidspræmie: Henning Andersen.

Elevforeningens flidspræmie: Frede Salling Pedersen.

Ved vidnesbyrduddelingen i juni modtog hver af følgende elever en bog: Bjarne Jacobsen, 8a; Gunna Jürgensen, 8b; Kaj Frandsen, 8c; Anne Marie Lüneborg, 7a; Kaj Aage Kristensen, 7b; Kurt Mønster, 7c; Bjørn Jacobsen, 6a; Else Marie Sørensen, 6b; Lissy Møller Laursen, 6c; Hans Jørgen Bech Iversen, 5a; Hanne Sørensen, 5b, og Hanne Mogensen, 4.

Redaktionelt

Så er der igen et årsskrift færdigt, og vi siger tak til alle de medvirkende. Vi har haft glæde af at lave det, og vi håber, det vil smitte af på læseren. Det er meget præget af hændelserne på skolen i det forløbne år: Magnussons og Vesters død og hr. og fru Munchs tilbagetræden; men vi synes, at det naturligvis må være sådan.

Den lokale linie fra sidste år har vi søgt at videreføre, og vil gøre det fremdeles det næste par år. Alle er velkomne til at bidrage!

Næste skrift bliver 50 års jubilæumsskriftet, da det jo kommer lige før dagen. Så fa'r kuns i blækhuset.

Vi synes, at »Personalia« skal have en ansigtsløftning også. Den rubrik er dog på sin vis den allervæsentligste for en elev-

forening. Lad os vide, hvor I rejser hen og laver hvad, hvem I gifter jer med o.s.v. Det er det uundværlige råstof for personalierne.

Adresserne er uforandret: Lorentzen, Aprilvej 59, Herlev, og Rygård, Egmont, Nr. alle 75, Kbhvn. Ø. — fra 1. juli 62 dog: Bakkeledet 38, Birkerød.

København, november 1961.

Bent Lorentzen.

Jørgen Rygård.

Årsoversigt 1. juni 60- 31. maj 61

Indtægter:

Girobeholdning	1.868,40
Kassebeholdning	3,19
Axel Munchs mindelegat	50,00
Kontingent ialt 552 medlemmer	3.689,00
Entré ved foredrag	7,00
Ekstra salg af årsskrifter	54,00
Renter 26. januar 1960 til 25. januar 1961	18,40
	5.689,99

Udgifter:

Axel Munchs mindelegat	50,00
Annoncer	193,20
Sommerfesten	492,60
Telegram	3,00
Porto, budpenge, gebyrer, kliché	523,34
Gaver, blomster og kranse	285,00
Kolind bogtrykkeri	1.798,70
Sekretæren	30,00
Præmier	48,25
Girobeholdning	2.050,24
Kassebeholdning	215,66
	5.689,99

Status pr. 31. maj 1961

Girobeholdning	2.054,24
Kassebeholdning	215,66
Beholdning ialt	2.269,90
Beholdning 1961	2.269,90
Beholdning 1960	1.871,59
Overskud	398,31

Åbyhøj, den 23. maj 1961.

Annagrethe Nielsen.

Revideret.

Foldby, den 23. maj 1961

Randers,

J. Jacobsen.

Kr. Vester-Petersen.

I sin artikel »Selvejende institution« i årsskriftet for 1960 nævner institutionens formand, lrs. K. Vester-Petersen, at institutionens fundats vil blive trykt og uddelt — ikke mindst mellem elevforeningens medlemmer. Det sker hermed.

Bestyrelserne for institutionen og for elevforeningen ønsker for det første at oplyse årsskriftets læsere om vilkårene for skolens fremtid og for det andet at henlede opmærksomheden på § 3, hvori der redegøres for optagelse som medlem af institutionen. Elevforeningen opfordrer alle, som har lyst og midler dertil, til at tegne sig som medlem, da det, som det fremgår af § 4, vil være af betydning, at gamle elever fra Ryomgaard Realskole fortsat kan gøre sig gældende i institutionens bestyrelse som en garanti for, at det præg, som Axel Munch har givet skolen, og som Erik Munch og fru Munch yderligere har befæstet, også i fremtiden må bevares.

Skulle nogen ønske optagelse, da kan det ske ved at benytte vedlagte indbetalingskort, idet der dog gøres opmærksom på bestemmelsen om optagelse med et mindre eller intet indskud. Ønsker man at gøre brug af denne bestemmelse, må man henvende sig til institutionens bestyrelse ved lrs. K. Vester-Petersen, Torvegade 14, Randers.

På elevforeningens vegne:
K. Basse Kristensen.

TILLÆG

Fundats
for
Ryomgård Realskole

§ 1. Ryomgård Realskole, der ejes af skolebestyrer Erik Munch, overgår til en selvejende institution, hvis navn er »Ryomgård Realskole«.

Driften af skolen samt ejendomsretten til denne og til de nedennævnte formuegoder overgår til den selvejende institution den 1. aug. 1960.

Skolens formål er at drive eksamensberettiget realskole eller anden skoleform efter bestyrelsens nærmere bestemmelse og med fornøden godkendelse jfr. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 220 af 18. juni 1958 af lov om folkeskolen.

Institutionens hjemsted er Marie-Magdalene-Koed kommune i Randers amt.

§ 2. Institutionens formue består af ejendommene:

matr. nr. 1 bd Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 az Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 bh Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 by Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 fb Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 fc Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

matr. nr. 1 hy Ryomgård, Marie-Magdalene sogn

samt alt til skolen hørende løsøre, derunder undervisningsmateriel og samlinger m. v.

Med hensyn til værdien af disse aktiver og af passiverne henvises til det skøde, som senere vil blive oprettet, og hvoraf en genpart vil blive vedhæftet fundatsen.

§ 3. Som medlemmer af institutionen kan optages kommuner og enkelte personer, derunder forældre, der har skolesøgende børn på skolen, tidligere elever samt iøvrigt personer, som

har interesse i skolen og ønsker at støtte dens arbejde. Forældre med skolesøgende børn kan være medlemmer af institutionen uden at præstere indskud, mens andre medlemmer må betale et indskud på mindst 100,— kr. — kommuner dog mindst 1.000,— kr. —, som ikke forrentes, men som kan kræves tilbagebetalt med mindst et halvt års varsel i tilfælde af medlemsforholdets ophør ved opsigelse fra medlemmets eller skolens bestyrelses side. Bestyrelsen er dog bemyndiget til at optage medlemmer af institutionen mod betaling af mindre eller intet indskud, dog at afgørelse heraf må træffes i hvert enkelt tilfælde.

Der påhviler ikke medlemmerne nogen økonomisk forpligtelse udover det indbetalte indskud, der ikke giver ret til andel i institutionens formue eller udbytte.

§ 4. Institutionen ledes af en bestyrelse bestående af 7 medlemmer, og institutionens bestyrelse må fremgå af et frit valg på et i denne anledning afholdt forældre- og medlemsmøde, hvor der tillige må vælges suppleanter for bestyrelsen. Bestyrelsesmedlemmerne og suppleanterne vælges for en periode af 3 år.

Skolebestyreren deltager i bestyrelsens møder, men uden stemmeret.

Institutionens første bestyrelse samt suppleanter for denne udnævnes af skolebestyrer Munch blandt forældre, der har skolesøgende børn på skolen og blandt tidligere elever fra skolen. Denne bestyrelses valgperiode går til 1. august 1963.

Bestyrelsesshvervene er ulønnede, men rejseudgifter og andre udgifter ved hvervet dækkes af institutionen.

Antallet af kommunerepræsentanter i bestyrelsen må ikke overstige halvdelen af antallet af andre medlemmer.

§ 5. Bestyrelsen vælger af sin midte en formand, næstformand og sekretær. Valgperioden følger bestyrelsens valgperiode og genvalg kan finde sted.

Bestyrelsen vælger mellem eller udenfor sine medlemmer en regnskabsfører og fastsætter hans løn.

§ 6. Såsnart institutionen har overtaget driften af »Ryomgård Realskole« m.v. jfr. § 1 og 2, indkalder formanden til bestyrelsesmøde, så ofte anledning gives og i hvert fald 2 gange om året. Samtidig med indkaldelsen fremsendes dagsorden til medlemmerne.

§ 7. Enhver beslutning træffes ved almindelig stemmeflerhed, og i tilfælde af, at stemmerne står lige, gør formandens stemme udslaget, eventuelt næstformandens, såfremt formanden har forfald.

For at bestyrelsen kan træffe en gyldig beslutning, skal mindst 4 bestyrelsesmedlemmer være til stede i bestyrelsesmødet og heraf enten formanden eller næstformanden.

Et bestyrelsesmedlem må ikke deltage i forhandling eller afstemning vedrørende spørgsmål, der angår ham selv eller hans familie, dog at den øvrige bestyrelse træffer afgørelse herom i hvert enkelt tilfælde.

Vedrørende det på alle møder passerede føres protokol, der underskrives af samtlige de mødte bestyrelsesmedlemmer.

§ 8. Bestyrelsen har den administrative og økonomiske ledelse af institutionen, medens den daglige administration af skolen samt den faglige og pædagogiske ledelse af skolen tilkommer skolelederen, der er ansvarlig overfor Undervisningsministeriet.

§ 9. Hvert år inden 1. marts vedtager bestyrelsen et budget for det kommende regnskabsår, der følger finansåret. Budgettet underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer.

Det reviderede regnskab forelægges hvert år inden 1. aug. til bestyrelsens godkendelse og underskrives af alle bestyrelsesmedlemmerne.

§ 10. Til iværksættelse af nyt byggeri, køb, salg og pantsætning af fast ejendom, samt til vedtagelse af ændringer i vedtægterne og til institutionens opløsning kræves, at besty-

relsen træffer beslutning herom på 2 bestyrelsesmøder, der skal afholdes med mindst 14 dages mellemrum.

Beslutning om køb, salg eller pantsætning af fast ejendom, vedtægtsændringer og beslutning om institutionens opløsning kræver endvidere Undervisningsministeriets samtykke.

Institutionen forpligtes med underskrift af formanden eller næstformanden og mindst 2 af de øvrige bestyrelsesmedlemmer. Fuldmagt kan afgives i nærmere beskrevet øje-med.

Forsåvidt angår salg eller pantsætning af fast ejendom, forpligtes institutionen med underskrift af samtlige bestyrelsesmedlemmer.

§ 11. Institutionens regnskab revideres af en statsautoriseret revisor. Revisor skal foretage uanmeldt kasseeftersyn mindst 2 gange årligt og skal i forbindelse med sin revision undersøge, om forretningsgangen er betryggende. Revisor har adgang til at efterse alle regnskabsbøgerne og beholdninger og kan forlange enhver oplysning, som han finder af betydning for udførelsen af sit hverv.

Der føres en af formanden for bestyrelsen autoriseret revisionsprotokol. I forbindelse med sin beretning om revisionen af årsregnskabet skal revisor angive, hvorvidt han finder forretningsgangen betryggende.

Hver gang indførsel i revisionsprotokollen er sket, skal denne forelægges på førstkommande bestyrelsesmøde, og de tilstedeværende medlemmer af bestyrelsen skal med deres underskrift bekræfte, at de har gjort sig bekendt med indholdet af denne.

§ 12. Skolebestyrer E. Munch, der overdrager Ryomgård Realskole til institutionen, fortsætter som skoleleder til 31. juli 1961, under forudsætning af at ministeriet meddeler ham eksamensret indtil da.

Den til enhver tid værende leder af skolen skal godkendes af Undervisningsministeriet, også i henseende til opnåelse af eksamensret.

§ 13. Bestyrelsen ansætter og afskediger såvel skolens leder som øvrige ved skolen fast ansatte lærerkræfter, herunder eventuelt timelærere, alt i overensstemmelse med lovgivningen og ministeriets bestemmelser herom. Skolelederen har ret til indstilling for lærerkræfternes vedkommende. Alle stillinger skal opslås på sædvanlig måde. Vikarer og rengøringspersonale, herunder pedellen, ansættes og afskediges af skolelederen.

De for tiden på skolen ansatte lærere overgår til institutionen i det omfang, de selv ønsker dette, dog med det forbehold, at elevantallet nødvendiggør deres ansættelse.

§ 14. Skolelederen lønnes som skoleinspektør ved en købstadordnet realskole og er pligtig til at være medlem af »Pensionskassen for de private Realskoler«, såfremt han iøvrigt opfylder betingelserne herfor.

§ 15. Skolens øvrige lærerkræfter aflønnes som anført i skoleplanen og er ligeledes pligtig til at være medlem af den i § 14 nævnte pensionskasse, såfremt de iøvrigt opfylder betingelserne herfor.

§ 16. Bestyrelsen fastlægger retningslinierne for optagelse af elever i skolen.

§ 17. Den kapital, der ikke er bundet i skolen, anvendes til nedbringelse af gæld, til henlæggelse af driftskapital eller til ny erhvervelser. Sådan kapital anbringes efter reglerne for anbringelse af umyndiges midler.

§ 18. Selve driften af realskolen kan ikke bortforpagtes, men driften af institutionen skal stedse ske på institutionens regning og risiko.

§ 19. Nærværende fundats skal søges godkendt af Undervisningsministeriet. Det samme gælder eventuelle ændringer i eller tilføjelser til fundatsen, som bestyrelsen måtte vedtage.

§ 20. Opløses den selvejende institution, skal den eventuelle formue og indtægterne heraf gå til tilsvarende skolemæssige formål, der kommer egnen tilgode, dog med respekt af de forpligtelser, som institutionen i henhold til skødet har overfor skolebestyrer Munch, fru Dagmar Munch og frøken Thyra Weiner og med respekt af de forpligtelser, som institutionen måtte have overfor lærerkræfterne og andre.

Ophør med at drive skolevirksomhed medfører institutionens opløsning.

Undervisningsministeriets godkendelse kræves ved bestemmelse om anvendelse af den eventuelle formue og indtægterne heraf ved institutionens opløsning.

§ 21. Nærværende fundats træder i kraft den 1. aug. 1960.

Ryomgård Realskole, den 7. juli 1960.

I bestyrelsen:

K. Vester-Petersen.

Jørgen Carlsen. H. Lindeberg Madsen. P. E. Rasmussen.

A. Gerstrøm. Søren P. Sørensen. Henry Hald.

Godkendes.

Undervisningsministeriet, den 25. juni 1960.

P. M. V.

e. b.

Frida Horten.

fm.